

Paikalla tehtävän kasvualustan tekemisen omavalvonnan käsitteet

Epäpuhtaus; Maa-aineksessa tai lannoitevalmisteissa esiintyvät sinne kuulumattomat ainesosat, kuten rikkakasvin siemenet, muut kasvinosat, haitalliset tai erityisen haitalliset vieraslajit, hukkakaura ja roskat (mm. lasi, metalli, muovit, luut, kivet). Epäpuhtauksien enimmäispitoisuudet on esitetty Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa lannoitevalmisteista (24/11).¹

EU:lle haitallinen vieraslaji; 1) Haittoja aiheuttava vierasperäinen laji, jota torjutaan koko EU:n alueella. Haitat voivat olla vakava vahinko alkuperäislajeille, ekosysteemeille, viljelykasveille, metsätaloudelle tai muille elinkeinoille. Ne voivat myös aiheuttaa huomattavaa taloudellista haittaa vaikuttamalla ihmisten, eläinten tai kasvien terveyteen tai kiinteistöjen arvoon. Haitat voivat myös olla sosiaalisia tai esteettisiä. Lajin aiheuttama haitta vaatii erityisiä toimenpiteitä. EU:lle haitallisista vieraslajeista ilmoitetaan paikalliseen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus).² 2) Vieraslaji, jonka tuonnin tai leviämisen on todettu uhkaavan luonnon monimuotoisuutta ja siihen liittyviä ekosysteemipalveluja tai vaikuttavan niihin haitallisesti.³ EU:lle haitalliset vieraslajit on lueteltu vieraslajiportaalissa (www.vieraslajit.fi). Katso myös *kansallisesti haitallinen vieraslaji*.

Haitallinen aine; Maa-aineksessa tai lannoitevalmisteissa esiintyvät metallit, kuten arseeni, elohopea, kadmium, kromi, kupari, lyijy, nikkeli, sinkki. Haitallisten metallien enimmäispitoisuudet on esitetty Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa lannoitevalmisteista (24/11).⁴

Kalkitusaine; Epäorgaaninen ja orgaaninen pääosin kalsiumia tai magnesiumia tai molempia alkuaineita sisältävä aine tai valmiste, joka esiintyy yleensä oksideina, hydroksideina, karbonaateina tai silikaatteina ja joka pääasiassa on tarkoitettu poistamaan maan happamuutta.⁵

Kansallisesti haitallinen vieraslaji; EU:n säädökset antavat valtioille mahdollisuuden määrittää kansallisesti haitallisia vieraslajeja. Jäsenvaltiot voivat määrittää näille lajeille omia rajoituksiaan. Lajin aiheuttama haitta vaatii erityisiä toimenpiteitä. Kansallisesti haitallisista vieraslajeista ilmoitetaan paikalliseen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus).⁶ Kansallisesti haitalliset vieraslajit on lueteltu vieraslajiportaalissa (www.vieraslajit.fi). Katso myös *EU:lle haitallinen vieraslaji*.

Kasvualusta; 1) Kasvien kasvatukseen tarkoitettu teknisesti käsitelty kiinteä tai nestemäinen aine, johon on tai voi olla lisätty muita lannoitevalmisteita.⁷ 2) Perusmaasta ja istutus- tai kylvöalustasta koostuvia paikalla tehtyjä rakenteita, joihin kasvit istutetaan tai kylvetään ja jotka mahdollistavat kasvien kasvun.⁸ 3) Kasvillisuusalueen maakerrokset, joihin kasvin juuret kiinnittyvät ja joissa ne kasvavat. Kasvualustaan kuuluu kylvö- tai istutusalue, perusmaa sekä vettä pidättävä kerros, jos alla olevien kerroksien vedenpidätyskyky ei ole riittävä kasvillisuuden menestymisen kannalta.⁹ Katso myös kohta *paikalla tehty kasvialusta*.

Kelpoisuusasiakirja; Hankekohtainen arkisto tai kansio, jossa säilytetään hankkeen suunnitelmia, katselmuksien tuloksia, mittauspöytäkirjoja, kokousmuistioita, laskelmia, materiaalin toimitusasiakirjoja ja muuta kirjallista materiaalia. Kelpoisuuskirja koostuu useista eri aikoina, eri osapuolien (suunnittelija, tilaaja, urakoitsija) kokoamista tiedostoista. Kelpoisuusasiakirjaa voidaan ylläpitää myös sähköisessä muodossa esimerkiksi sähköisessä asiakirjojen hallintajärjestelmässä tai aineistopankissa. Sitä pidetään jatkuvasti ajan tasalla.¹⁰

Lannoite; Aine tai valmiste, joka on tarkoitettu edistämään kasvien kasvua tai parantamaan sadon laatua.¹¹

Lannoitevalmiste; Epäorgaaniset ja orgaaniset lannoitteet, kalkitusaineet, maanparannusaineet, kasvualustat, mikrobivalmisteet ja lannoitevalmisteena sellaisenaan käytettävät sivutuotteet. ¹² Katso käsitteiden selitykset kyseisistä kohdista.

Lannoitevalmisteiden kansallinen tyyppinimiluettelo; Ruokaviraston ylläpitämä luettelo. Lannoitevalmisteen tyyppinimellä kuvataan lannoitteen ominaisuuksia. Lannoitteen tyyppinimi on valvonnan kannalta tärkeä tieto, jotta voidaan valita tuotteelle soveltuvat valvonta-analysit. Tyyppinimiluettelossa on tyyppinimen yhteydessä kuvaus lannoitteen ominaisuuksista, valmistusmenetelmästä, ravinnepitoisuuksista, sille asetetuista laatuvaatimuksista ja mahdollisista rajoituksista. Vain sellaisia lannoitevalmisteita, joiden tyyppinimi löytyy joko kansallisesta tyyppinimiluettelosta tai EY-asetuksen mukaisesta lannoitetyyppien luettelosta, saa saattaa markkinoille, valmistaa markkinoille saattamista varten tai tuoda maahan. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 24/11 lannoitevalmisteista on määrätty lannoitevalmistetyyppejä ja tyyppinimiryhmiä koskevat vaatimukset. ¹³

Maanparannusaine; Aine, joka on tarkoitettu parantamaan maan tai kasvualustan fysikaalista tai biologista tilaa, ja jonka vaikutus perustuu pääasiassa muihin vaikutuksiin kuin kasvinravinteisiin. ¹⁴

Mikrobivalmiste; Valmiste, joka sisältää yhtä tai useampaa tunnettua mikrobikantaa, jolla on todettu olevan kasvilaji- tai kasviryhmäkohtainen kasvien kasvua tai ravinnonottoa parantava vaikutus. ¹⁵

Omavalvonta; 1) Toimijan oma toiminta, jolla valvotaan työprosessia ja varmistetaan paikalla työprosessin ja valmistettavan tuotteen vaatimusten mukaisuus. 2) Toimijan oma valvontajärjestelmä, jonka tarkoituksena on varmistaa, että lannoitevalmiste ja sen käsittely täyttävät niille asetetut vaatimukset. ¹⁶

Omavalvontasuunnitelma; 1) Omavalvonnasta laadittava kirjallinen suunnitelma, jossa kuvataan:

- työprosessin tarkkailtavat työvaiheet
- tarkkailtavien työvaiheiden hallinta
- ongelmatilanteisiin varautuminen ja niiden ennaltaehkäisy
- toiminta havaittaessa poikkeamia työprosessissa.

2) Organisaation laatima suunnitelma, jossa määritellään toiminnan riskit, riskien valvontamenetelmät, riskien valvonnan toimenpiderajat, toimenpiteet rajan ylityessä ja omavalvontajärjestelmän toimivuuden varmistamiskeinot. ¹⁷

Paikalla tehtävä kasvualusta; Rakentamispaikalla olevista maa-aineksista niitä sekoittamalla ja tarvittaessa muualta tuotavia maa-aineksia tai lannoitevalmisteita lisäämällä tehtyä kasvualustaa. ¹⁸ HUOM! Myös vanhan nurmikkoalueen kunnostaminen jyrsimällä vanha nurmikko kasvualustan sekaan ja lisäämällä maanparannusaineita (esim. kompostia, hiekkaa, lannoitteita ja kalkkia) kasvualustaan tulkitaan paikalla tehtäväksi kasvualustaksi. ¹⁹

Sellaisenaan lannoitevalmisteena käytettävä sivutuote; Lannoitevalmisteena käytettävä teollisuus-, poltto- tai tuotantolaitosten, biokaasu- tai kompostointilaitosten taikka muiden laitosten sekä jätevedenpuhdistamojen tai muun vastaavan toiminnan yhteydessä syntyvä tuote. ²⁰

Suunnitelma-asiakirjat; 1) Sopimuksen mukaan tilaajalle kuuluva aineisto, jonka konsultti on toimeksiannossa tuottanut. ²¹ 2) Rakennustyön sisältöä, laatua, laajuutta ja suoritusta koskevat asiakirjat kuten tekniset asiakirjat, määrä- ja mittaluettelot sekä urakkarajaliite. ²²

Toimija; Tässä yhteydessä paikalla tehtävää kasvualustaa tekevä urakoitsija.

Toimitusasiakirja; Materiaalin mukana toimitettava kirjallinen asiakirja, kuten kuormakirja, lähetyslista, materiaalitodistus, pakkausluettelo, tuoteseloste ja vakuustodistus.²³

Vieraslaji; laji, joka on levinnyt luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen mukana joko tahattomasti tai tarkoituksella. Vieraslaji on ihmisen myötävaikutuksella ylittänyt luontaiset leviämisesteet, kuten mantereiden, meren tai vuoriston.²⁴ Vieraslajit on lueteltu vieraslajiportalissa (www.vieraslajit.fi).

Ylite; Maa-ainesta seulottaessa syntyvä karkea jae, joka ei läpäise seula.

---

¹ Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista 24/11

² Vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1143/2014

⁴ Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista 24/11

⁵ Lannoitevalmistelaki 539/2006

⁶ Vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi

⁷ Lannoitevalmistelaki 539/2006

⁸ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

⁹ InfraRYL. Päälly- ja pintarakenteet, 2017

¹⁰ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

¹¹ Lannoitevalmistelaki 539/2006

¹² Lannoitevalmistelaki 539/2006

¹³ Ruokaviraston verkkosivut <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/rehu-ja-lannoiteala/lannoitevalmisteet/lannoitelan-toiminta/lainsaadanto/tyyppinimi/>

¹⁴ Lannoitevalmistelaki 539/2006

¹⁵ Lannoitevalmistelaki 539/2006

¹⁶ Lannoitevalmistelaki 539/2006

¹⁷ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

¹⁸ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

¹⁹ Tarja Alainen/ Evira (nyk. Ruokavirasto), sähköpostiviesti 5.10.2017

²⁰ Lannoitevalmistelaki 539/2006

²¹ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

²² Rakennusurakan yleiset sopimusehdot YSE 1998

²³ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

²⁴ Vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi